

ЧУВАКОВА ГАННА МИХАЙЛІВНА

Національний університет «Одеська юридична академія»,
доцент кафедри загальнотеоретичної юриспруденції,
кандидат юридичних наук, доцент

ПОМИЛКОВА ЮРИДИЧНА ПРАКТИКА ЯК РІЗНОВИД ПРАВОВИХ АНОМАЛІЙ

Окремої уваги заслуговує аналіз правових аномалій в юридичній практиці. Класично, під юридичною практикою розуміють професійну юридичну діяльність з видання, тлумачення і реалізації правових приписів, здійснювана з урахуванням накопиченого соціально-правового досвіду. Правова практика може бути: судовою, прокурорською, законодавчою, слідчою та ін. – це в залежності від суб'єкта юридичної практики. А в залежності від інтелектуальної діяльності, юридична практика може бути: організаційною, організаційною, реєстраційною, комунікативною, слідчою, пізнавально-пошуковою.

Сучасний стан юридичної практики характеризується зростанням обсягів правової інформації та поглибленням професійної спеціалізації, відповідно до чого відбувається й ускладнення як системи соціальних норм, що регламентують професійну діяльність юристів [1], так і вимог до професійних якостей юриста, які формуються суспільством, його ціннісними установками, принципами і нормами. Оскільки правові суперечки обумовлені конфліктом інтересів людей, а юридична практика пов'язана з необхідністю розв'язання різноманітних конфліктних ситуацій, професійна діяльність юриста торкається найважливіших інтересів людей, їх благ, а іноді й долі. Все це накладає особливий тягар моральної відповідальності за результати своєї діяльності на суддів, прокурорів, слідчих, адвокатів та інших працівників юридичного фаху, вимагає від цих осіб особливих морально-психологічних та вольових якостей. Слід враховувати й те, що до юристів, які працюють у правоохоронних та інших державних органах і наділені владними повноваженнями, ставляться підвищені моральні вимоги ще й як до представників державних органів і держави, носіїв владних повноважень, охоронців закону [2]. Тому дослідження питань щодо аномалій в юридичній практиці є надзвичайно актуальною проблематикою, вирішення якої становить вагомий інтерес як у теоретичному, так і в практичному значенні.

Взагалі, аномалія як правова категорія – це негативне відхилення від норми, патологія з негативним значенням [3].

Але, стосовно обраної тематики, в літературі відхилення від нормальної юридичної діяльності деякими авторами трактується як юридична помилка. З огляду на те, що і «аномалія», і «помилка» тлумачними словниками визначаються як «відхилення від норми, неправильність» [4], мова йде про однакове правове явище.

У юридичній літературі розглядають помилкову юридичну діяльність як невинне, об'єктивно-суб'єктивне протиправне діяння (дію, бездіяльність) суб'єкта юридичної практики, що порушує загальні принципи і норми права, інші юридичні приписи, які не досягають мети правового регулювання і тягнуть застосування певних заходів соціально-правового захисту, поряд із терміном «помилка» використовує одночасно терміни «дефект» і «відхилення», а іноді і «аномалія» як синонімічні [5].

Серед причин помилкової юридичної діяльності виокремлюються юридичні (наприклад, неточне визначення компетенції того ж іншого органу, кола обов'язків тощо); економічні (відсутність ефективного стимулювання належної роботи); організаційні (погана організація роботи, невмілий підбір й розстановка кадрів); інтелектуальні (слабкий рівень професійних знань, недостатній рівень політичної й загальної культури) фактори [5].

При розгляді проблеми помилкової юридичної діяльності з позицій культурологічного підходу, вони вважаються особливим різновидом юридичної антикультури. Такій діяльності властиві всі характерні риси останньої і її зовнішня сторона включає наступні елементи: помилкові дії (бездіяльність суб'єктів); настання наслідків цих дій (помилковий результат); причинно-наслідковий зв'язок між зазначеними вище елементами; засоби (техніка); способи й методи (тактика), плани й прогнози (стратегія); місце, час й обстановка здійснення помилкових операцій; її суб'єктом слід визнати особу, уповноважену здійснювати той чи інший вид юридичної практики; її внутрішньою стороною виступає сумніна омана, похибка в будь-якому з елементів психологічного механізму суб'єкта правозастосування; носить протиправний характер, оскільки призводить до порушення чийогось суб'єктивного права, здійснюється всупереч цьому праву; її здійснення передбачає застосування заходів соціально-правового захисту, направлених на забезпечення законності здійснення правозастосування. В результаті, пропонується визначення помилкової юридичної діяльності, як невинне, об'єктивно-суб'єктивне, протиправне діяння (дія, бездіяльність) компетентного суб'єкта правозастосовної практики, яке за допомогою відповідних засобів і способів порушує юридичні приписи. Таке діяння не досягає мети правозастосування, забезпечення і реалізації прав і свобод громадян, охоронюваних законом інтересів особистості або знижує якість правового акту, ускладнює розуміння його змісту, а також несе негативні юридичні та інші наслідки і вимагає різноманітних способів соціально-правового захисту [6].

Провівши порівняльний аналіз помилкової юридичної діяльності і протиправної діяльності, Л. Шадрінова приходять до висновку, що головна відмінність між ними полягає в суб'єктивній стороні: суб'єкт першої не тільки не усвідомлює небезпечний характер своїх дій, не передбачає можливість настання негативних наслідків, але і не може їх передбачити. Протиправна діяльність завжди відбувається або з умислом (прямим або непрямым) або по необережності (легковажності або

недбалості). Однак, на її думку, опосередкована частка провини все-таки може бути присутньою і при помилковій юридичній діяльності, коли суб'єктом допускаються похибки внаслідок неприйняття ним ніяких серйозних зусиль для ознайомлення, наприклад, з нормативно-правовим матеріалом або фактичною основою справи [6].

Список використаної літератури:

1. Скаун О.Ф., Овчаренко И.Н. Юридическая деонтология. – Х.: Консум, 1999. – 304 с. (с. 202)
2. Лозовой В. О., Петришин О. В. Професійна етика юриста. Х.: Право, 2004. 176 с. (с. 2-3)
3. Методологія та інноватика загальнотеоретичної юриспруденції: монографія / [Ю.М. Оборотов, А.П. Овчиннікова, В.В. Завальнюк та ін.] ; за ред. Ю.М. Оборотова. – Одеса : Фенікс, 2019. – 420 с.
4. Новицкая И. В., Вакалова А. Е. Теория ошибки в свете различных подходов // Молодой ученый. 2016. № 26. С. 788-794.
5. Чувакова Л. А. Причины и условия ошибочной юридической деятельности: Проблемы методологии: дис. ... канд. юрид. наук. Специальность: 12.00.01 Теория и история права и государства; история правовых учений // Н. Новгород, 2003. 199 с.
6. Шадринова Л.А. Технология установления ошибочной правоприменительной деятельности : автореф. дисс. ... канд. юрид. наук. Специальность: 12.00.01 – теория и история права и государства; история учений о праве и государстве // Ярославский государственный университет им. П.Г. Демидова. Нижний Новгород, 2012. 28 с.

Ключові слова: юридична практика, правова аномалія, види правових аномалій, помилкова юридична практика.

Ключевые слова: юридическая практика, правовая аномалия, виды правовых аномалий, ошибочная юридическая практика.

Key words: legal practice, legal anomaly, types of legal anomalies, false legal practice.

КОВБАСЮК СТЕПАН ВАЛЕРІЙОВИЧ

Національний університет «Одеська юридична академія»,
старший викладач кафедри загальнотеоретичної юриспруденції

ІНСТИТУАЛІЗАЦІЯ ПРИНЦИПУ НЕДИСКРИМІНАЦІЇ В УКРАЇНСЬКОМУ ПРАВІ ТА ДЕРЖАВІ

В сучасному праві принципи толерантності та недискримінації відіграють все більшу роль в регулюванні суспільних відносин. Це зумовлено тим, що вони за своєю природою є сучасною конкретизацією принципів рівності і справедливості, що є основою побудови права. Також можна зазначити що сам принцип рівності певною мірою побудований і обґрунтовується заборонаю дискримінації. Сьогодні можна